

Իստաթըն պէհէր
 3 րդ րը 1 ինճի աճ ֆա
 2, 1 ինճի տէ ֆա 2,
 3 ինճի գէ սադր շառ
 ֆալար իյին 1 զը Իստ
 աբաբաբա գ զոնա
 եան իյան սաթրէն զը 1
 Մէթթու պ գէ սաթ
 րէ, Գալաթ ստառ Բէն
 ճէնթի, րազաբրնոն
 զազը Եր. 4 1 Իրսի Խաւ
 երնոտ Կարապետ Բ
 փանոսեան իսիինէ իր
 ալ իտիլճէք տոր 1

No. 3734

ԱԼԱՅՐԱՆԿԱ ՄԱՅԻՅ 2

በኢ.ፖ.ሚ. 1 ታሠቢ 1878
 ኢ.ፖ.ሚ. 1 ታሠቢ 1878
 (1. ጊዜ)

Մանուկներու միւթէվէճիկէն հարե-
քէթ խոն քաթա Գուճապան նամու-
հէլ ճիւղարնաւ երկիրմի հայտուա-
թարաքընտան զապթ վէ թէվզըթ օ-
լունուպ պիր գաթըրը վէ պիր թա-
թար վէ պիր զապթիկէ գաթլ խալ-
աթաթէն սօնրա թիւճճար մալի օլան
50 պիր զուրուչուգ ալթուն, վէ կիւ-
միւլ իլէ 500 պիր զուրուչուգ, Սէլա-
նիքաթէն Շգօարա քըրգայի ապքէրիէ-
սինէ կէսնաթիլէն գայմէ, վէ պէտէ-
լաթը ապքէրիէ օլարագ 500 իրա
դապ օլունմուշ, վէ մէլթուպար իլէ
զաթըթար նէհրէ աթըլմըլ արը :

Մէլքէր խապէր, իւլիւնճիւ օր-
աուհու հիւմաեռն միւլիլի Ա.Ի-Սա.
յիպ բաշա հապրէթիլէն վաթըլ օլ-
աուհաւ, իւլ պէօլիւք ապաթիլի նի-
գաթիկէ իլէ պիր մըգաար Արնալուա
կէսնիլիլիլի կէսնաթիլի տիր :

Սինօրաւ իմհայի գալօյիմ իլին
թապի իւլիլէն էթմէք ֆիւթաթընա
գաթմ օլունման օնար բարա իսթիհալ
գըրընմադաւ պուլունմուշ օլունու
կիպի. ֆաթըրիգա վէ մէլիւնէլէրտէ
աթըլան իլիլիլէրին օգկաթընա տալի
սաղ ագճէ 30 բարա, վէ չիթթիլէ-
րին թիւճճարաւ սաթաթըլարը թիւ-
թիւնաթէն ապիլի միւնապ պիր չէյ
ալիլընա իթթիֆաթը արալի ումուսի
իլէ գարար վիրիլիլ տիր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եւրոպական վերջին թղթաբերով
հասած Մանչէսթըրի շէկզամիւնըր էնտ
թալմա անուն լրագրին մէջ Հայոց նը-
կաւամբ հետեւալ նամալը կը տես-
նուի .

Մեծագաւտի խմբագիր .
Անգլի Նարստաւաթեանց լուծին
ներքեւ ճնշուող անմեղ ազգի մը սրտածըմ-
լիկ աղաղակը՝ վերջապէս տկար արձա-
գանդ մը գտնել կոխի ապստամբ ազգի
մը սրտին մէջ և քաղաքակրթեայ Եւրո-
պիոյ դատաւորական առեւին առջեւ : Ա-
րեւելից հին ու անկեալ ազգ մը՝ իւր բո-
ղոքոյ արտասուալից աչերը դէպ յԱրեւ-
մուտը կը դարձնէ : Սիրտ մը՝ որ դեռ ա-
րիւնտ վէրքերով ծածկուած է, և դա-
րաւ օրացալ թշուառութեանց ներքեւ կը
բաթախէ, նշոյլ մը կ'սպասէ անձկանք
այն պայծառ աստղէն, որ ազատ Անգլիոյ
հորիզոնին վրայ կը փայլի :

Ո՛ր կարող է դժբաղդին արտասուքն ար-
համարհել, անկեալ ժողովրդեան մը խի-
տը վերաւորել, և արդարին ձայնը խա-
փանել : Միթէ Եւրոպիոյ դատաւորական
արդար առեւմտեան՝ միթէ անմեղաց
պաշտպանը՝ Մեծն Բրիտանիա—երրէք .
Մեք արիւնտուշտ պատերազմի մը հաւ-
դիւստեան եղանք . մայրն իւր գաւաղը
կորսնցուց, քայլն իւր եղբայրն, և կինն
իւր ամուսինը : Եւ ինչո՞ւ . — վասն զի
բունութեան ու հարստահարութեան լու-
ծէն փրկուելու էինք, վասն զի անմեղին
արտասուքները սրբուելու էին : Պատերազ-
մի դաշտին վրայ թափուած արեան շնոր-
հիւ փրկածաւ Եւրոպական թուրքիա :
Հարստահարալըն իւր ընկճեալ գլուխն
ապստամբեան դրօշին ներքեւ բարձրա-
ցուց, իւրաքանչիւր սրտի մէջ ապագայ եր-
ջանկութեան յոյս մը ծնաւ . սակայն իւ-
րաքանչիւրին գոհունակութեան համեմատ
կրցաւ . այժմ Արեւելեան խնդիրը լուծուիլ
Պաշտպան ունեցան արդեօք թուրքիոյ իւ-
րաքանչիւր ֆրիստոնէից իրաւունքները . —
կրնանք սա յետագայ խօսքերէն կ'ուղա-
տել :

Հին ազգ մը կայ որ մեծ մասամբ Ասի-
ական թուրքիա կը բնակի, և որ մի քանի
դարերէ ի վեր իւր ազատութիւնն ու եր-
ջանկութիւնը կորուսած է . սակայն առանց
ազատ ըլլալու հաւատարմութիւն և առանց եր-
ջանկութիւնի աշխատասէր և համբերող է :
Իւր հաւատարմութեան իրեն վարձ՝ նա-
խապիւր միայն կրած է նա, և իւր հաւ-
րեքութեան իրեն փոխարինութիւն՝ զի ինք
բոլոր իրեն սիրելի և նախըրկեալ եղածն է
բէն զրիւնած է : Նաւ անգամ բաւարար-
չ .

բայց աւագ, անտարբեր նախաբարսց և
զօրաքաղ պաշտօնից սրտին մէջ արձա-
գանգ չգտաւ իւր արդար ձայնը : Սակայն
ինչպէս որ անանուն հրատարակութիւն մը
կըսէ, իրենց (Հայոց) հօրեայ փառաց
անկումէն ետեւ ամեն անապիւրունութեան
և հալածանաց ենթարկուելով հանդերձ,
հինգ դարերէ ի վեր յաղորեցան պահել
իրենց կրօնը, լեզուն և պատմական ա-
ւանդութիւնը, եթէ ոչ՝ այժմ անհետա-
յած պիտի ըլլային :

Այս ազգը թէպէտ դժբաղդ՝ բայց տա-
կալին մեծ և ակնածելի է իւր դժբաղ-
թութեան մէջ : Ինչո՞ւ ուրեմն իւր երջան-
կութիւնը չվայելէ : Եւրոպա կը ճանչէ այս
ազգը . Անգլիա և Հնարկաստան իրենց վա-
ճառականական ակումբներովը . Գաղղիա
և Վիէննա իրենց բժշկական և ուսումնա-
կան համալսարաններովը . Ռուսիա իւր
քաջաւարտիկ զօրաց և զօրապետաց դա-
սուն մէջ . Օսմանեան Պետութիւնն իւր
հաւատարմութիւն և աշխատասէր հպատակաց
կարգին մէջ կը ճանչեն զայն . բայց Քիւր-
դըն աւելի մօտէն կը ճանչէ իւր այս գոհը :

Գարաւոյց, Ս.Ս.Ս. և Բուխարա իւ-
րենց ազատութեան դրօշը բարձրացուցին .
Պուլղարը և Պոսնացիք ազատ ապագայ մը
պիտի վայելեն . բայց ինչո՞ւ Հայն ալ ա-
զատ և երջանիկ չպիտի ըլլայ . վասն զի
Հայն իւր իրաւունքը վէրքով պաշտպանե-
լու ժամանակն անցած կարծեց . վասն զի
Հայը կարծեց թէ 19 ներքոյ դարն ար-
դարին ձայնը լսելու համար արիւն թա-
րելու պէտք չպէտք . խարեցաւ արդեօք :

Երկու տարիէ ի վեր չարսեակող ա-
ւերիչ պատերազմին պատճառն ինչ էր, և
միթէ թուրքիոյ հարստահարեալ քրիստո-
նէից իրկութեան անունով չէր լիթէ Պուլ-
ղարը քրիստոնեայ են, միթէ Հայք ալ քը-
րիստոնեայ չե՞ն : Եթէ Պուլղարը հալա-
ծանք և հարստահարութիւն կրեցին, ո՞չ
ապաքէն Հայք հինգ երկար դարերէ ի
վեր աւելի սոսկալի և աւելի դառն հալա-
ծանաց զոհ եղան : Ինչո՞ւ ուրեմն Հայուն
և Պուլղարին մէջ տարբերութիւն դրուի
բայց ոչ, չէնք կարծեր և չենք կրնար հա-
ւատալ որ այս տեսակ տարբերութիւն մը
կենայ : Ռուսիա չմոռնար իւր քաջամար-
տիկ Հայ զօրականաց հայրենակիցը . Անգ-
լիա ալ չթողուր որ այսպիսի մոռացում մը
տեղի ունենայ :

Մօտերս կիբուած դաշնագրին մէջ կը
կարդանք թէ թուրքիա՝ Հայաբնակ գա-
ւառաց մէջ պէտք եղած բարեկերպութեան
ներն անպապող գործադրելու և փէրքե-
րուն ու ջլքընքներուն դէմ Հայոց ապա-
հովութիւնն երաշխաւորելու խոստում կընէ :
Բայց այսպիսի պայման մը կրնայ ղաւա-
կան ապահովութիւն համարուիլ ապագա-
յին համար : Ինչ էր պատերազմին պատ-
ճառը, միթէ կատարուելիք բարեկերպ-
մանց նկատմամբ թուրքիոյ խոստմանց վը-
րայ անկատարութիւնը չէր . . . :

Թէ և արդէն պատերազմը վերջացաւ,
բայց իսկական պատճառը պէտք եղած
դարմանը չգտաւ . այսինքն թուրքիոյ բո-
լոր քրիստոնէից իրաւունքներն հաւատար-
պէս չպաշտպանուեցան :

Եթէ երբէք Եւրոպական դեպտանա-
խորհուրդը գումարուի, չենք վերահասու-
թէ արդեօք Հայոց և Յունաց իրաւունքնե-
րն ալ պիտի պաշտպանուին այդ առեւին
առջեւ : Չենք կարծեր որ Մեծն Բրիտա-
նիա իւր իրաւունքները միայն պաշտպա-
նելու համար հոն ներկայ գտնուի . այլ
յուսալի է թէ Հայոց արդար ձայնն ալ
պիտի լսուի Անգլիոյ չմոռնի . և Անգլիա
դժբաղդ բայց ազնիւ ազգի մը երախտա-
գէտ շնորհակալքը պիտի վայելէ իրաւամբ
Յուսալով որ ներկայս ձեռ պատուական
թերթին մէջ արձագանք մը կը գտնէ .

5 ապրիլ 1878 Մեծն . . .
ՀԱՅ ՈՄՆ (Մասիո)

. . . Խմբագիր,
Աղէքսանդրիա բնակող բարեսէր և
ազըատասէր Մեծ, ազգային մը տասը
պարկ (չորս հարիւր քաջ) բրինձ չնոր-
հեց Աղէքայն Հիւանդանոցի խղճալ-
եաց համար, ձեռամբ Մեծ. Անտոն
Արթիւնօֆ Էֆէնտիի, որ նոյնպէս Աղէք-
սանդրիա կը բնակի :

Հոգ բարձրութիւնս կը փութայ խո-
րին շնորհակալքը յոյսնել թէ նոյն
բարեսէր Էֆէնտիին որ սա տալ նա-
պոյլից ժամանակին միտք բերելով հի-

ւանդանոցի խղճալի պատասպանալքը
իւր խալեց զանոնք, և թէ ինչեալ Մեծ.
Անտոն Արթիւնօֆ Էֆէնտիի՝ որ վուլթայ
միջնորդ հանդիսանալ ձեռնտու բարե-
բարին :

Մեծն յարգ անօք
1878 ապրիլ 19 ի դիմաց Հրձիւ. Հնչի.
Դրաս. Հիւցի. Սէնէքերիւմ
Մեծն—նոր խան Մ. Մանուկեան

ՍԱՐԱՅԻՅԷ

Լօնտրա, 1 մայիս	
Ինկիլի ից օգնուլիոթի	
Էւհամը Ումուլի աշըլուր	
» » գաթաւոր	
1865 Խաթիգրալը	
1869 »	
1871 »	
1873 »	
1872 (Պոս տիւ Թրէզօր	
(Սէրի Ա.Բ.)	
Ռամանյը պանդաւը	
Ռուսիա իսթիգրալը	1873
Մըսըր իսթիգրալը պիրուլթի	
» իսթիգրալը	

Բարիս, 1 մայիս	
Յրանսը ֆոնտոսու 5 0/0 գ. ք.	108 85
» » 3 0/0	72 85
Էւհամը Ումուլի աշըլուր	8 10
» » Էն աշըլը	8
» » գաթաւոր	8 10
65 Խաթիգրալը	43 75
69 »	38 75
73 »	38
Ռուլէլի շըմէնտըֆէր սէ հիւլիլի	30 50
Ռամանյը պանդաւը	341 25
Իսթիգրալ ֆոնտոսու	70 65
Պուլղարաւ Էւհամ Ումուլի	

Վիէննա, 1 մայիս	
Աճիօ	106 70
Լօնտրա իւզէրինէ գամպալ	122 85
Ռուլէլի շըմէնտըֆէր	14 50

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Էւհ. Ում. 19 ապրիլ աշըլ. գ. ք.	08 32
Էւհ. Ում. 20 » ապր. աշ.	08 31
Էն հիւլթէք	08 31 1/2
Էն աշըլը	08 31
Սաթ 6	08 32
Ռուլէլի շըմէնտըֆէր 3 0/0	29 25
Ռէթօր փր.	1 1/2
Հէվալթիգ փր.	1 1/2
Աղէ ֆոյլիգի	0/0
Գարպիս գայմիս գաթիք	9 68

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ՌԱՍՈՒՍԸ	
Էն հիւլթէք	277
Էն աշըլը	275
Սաթ 6	277
Եւհիլթ գայմիս պաթըր հիսալը իլէ	61 20

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՐՑ ԵՒ ՄԱՐՑ ՀԱՄԱՐ

Դրեց Ս. Տէր Ս—րէ—նց
Դեր. Երիմիա սրբազանն պիրատէ-
րի օլուպ, վէ Շահէնն ի Սիպիւր նամ
քիթապ իլէ, վառարունի մը կայծերը
նամ ըրտալէնին միւլէլիֆի օլան տէր
Սարգսնից Էֆէնտիին պու եւնի թէ-
էլիֆի, շաւանք գրաւթ վէ տօղրու-
սու մէտհ ու սէնա տըր, շէօյլէ քի, հէր
չօճուլու օլան ասէմ, հէր հալտէ հէմ
քէնտիսի օգու եուպ, վէ հէմոն չօճու-
ղունա օգու թաւրաւ, զիւտտէիլէ
իսթիֆաւէ իտէճէլէրինտէ շիւբհէ
եօգուուր :

Միլլէթիմիդտէ էն զիւտտէ էլլէմիյ-
լէթի պուլունան քիթապար, չօճուլ
լար, մէթէպիլէր, վէ թալիմ ու թէր
պիլլէտէն պահս իտէր քիթապար օլ-
տուլունտան, ումարըք քի, շու եա-
զընլարտա, արթըք պիլլէրն պիւ-

թիւն քիթապար բարա վիրիպ վէ քի-
թապ օգուլալըլա եւմին իթմիլ կի-
պի պիր հալտէ պուլունան Էհալիմիլ,
զաֆլէթ ուլգուսունտան ուեանարագ,
մէգըրիւր քիթապը օգուեանագ տըր :
Մէգըրիւր քիթապ, կիւլէլ էրմէնհէ
իլէ եաղըլմըլ, վէ կիւլէլ պաւըլմըլ 70
սահիֆէտէն իպարէթ օլունուլու հալտէ,
պիրէր պէշիք գայիմէյէ սաթըլմագ-
տաւոր :

ԹԱՐԳՄԱՆ

Պու տէֆա 56 սահիֆէտէն իպա-
րէթ օլունուլու հալտէ, Ռուս լիսանը.
նըն էն էվլէլի եթթիգա իտէն լուղէթ-
լէրինի վէ լաղըրտըլարնը շամիլ օլ-
տուլու հալտէ պիր ըրտալէ չըգարըլ-
մըլ օլուպ, կէրէք իսթիգրալտա Եւ-
նի ճամի Չիլիկիլիլէր ճատտէսինտէ 2
նիւմէրօլու Ս. Լուկասեան քիթապը
տիւքընեանընտա, վէ կէրէք սայիր քի-
թապըլարտա, եարըմար ֆրանգա
սաթըլմագ տա տըր :

ԻԼԱՆԱԹ

Ըսթապըլ ամիրէ խատէմէ վէ նէ-
ֆէրաթընըն եարտըրըլաճագ եաղուր.
լուգըլարնտան պիր նէվինին պէհէրինի
մէճիտի 20 դուրուշ հիսապը իլէ 200, վէ
տիլէր նէվինին պէհէրինի տալիլի Եւլգ
զըրգ դուրուշա, վէ մայիլմիլ առէա
սոգ կէօմէլին պէհէրինի երկիրմի
ալթըր դուրուշ օն բարաւա իմալ ու ի-
թաեէ թալիպ պուլունմաղա, պէտէ-
լաթ մէրգուլմէտէն աշըլը իմալ իտէ-
ճէլէրին, իշպու նիսանը լուլմինին
երկիրմինն քէնճէնպիս կիւնիւնէ
գաւտար խաղինէյի խասաւ մէճիսի ի-
տուրսինն միւրաճաւթ իլլէմէլլէրի վէ
եւլիլի մէղըրտէ գարարը գաթիսի
վիրիլէլէյի :

13 նիսան սէնէ 94

Ալթընը տայլիլէյի պէլէտիլէ տա-
լիլինտէ քեային մահէլլէրին չէքի վէ
գանթար վէ չարուլ վէ թօթաւանէ իս-
կէլէսի հաթապ չէքիսի վէ քիլէ վէ
բաշալար լուսունմաթը իլէ թուլա
սէրկէսինն այլը այլը պիլմիւլայէտէ
թալիպլէրինէ իհալէսի մուգարըր պու-
լունտուլունտան, թալիպ օլունարըր
Շէհրէ էմանէթի մէճիսինն միւրա-
ճաւթ իլլէմէլլէրի :

15 նիսան սէնէ 94

Մէլիլիլէրինտէն պիլվիրուտ լու-
սունմաթ էմանէթի ճէլլէսինտէ թէ-
րաքիւմ իթմիլ վէ պիր կէօնա հիւլթ
լիւղումա գալմամըլ օլան թէղաքիլի
միւլէնէվիա վէ գօշմարըն պու քէր-
րէ բարալանարագ, գըլլէ իլէ սա-
թըլմագ իւլլէ, իշպու սոգսան տէօթթ
սէնէսի շէհրէ նիսանընը երկիրմի ի-
թիպարէն, ճուսաւ իլէ բաղարարըն
ղայլի պէհէր կիւն սաւթ ալթըտան
օնա գաւտար մէճիսի լուսունմաթա
միւլղայէտէսի իճրա օլունարագ, կէլէ-
ճէք շէհրէ մայիսին տէօլունմէլ քէնչ-
չէնպիս կիւնիւ սաւթ օնտա գարարը
գաթիսի վիրիլէլէլինտէն, մէղըրը
զըրընթըլարը ինթիլիսաւ թալիպ օլա-
ճագըլարըն, էվգալթ մէղըրէտէ,
մէճիսի մէղըլուրէ միւրաճաւթ իտէ-
րէք շէղայիլթի միւլղայէտէյի հալի օ-
լան մէղաւ բուսունմաթը պիլմիւլա-
լէա, անա կ'օրէ միւլղալտէյէ կիրիլմէ-
լէր լիւլմի կէլէլէլի իլան օլունուր :

10 նիսան սէնէ 94